Przedpłata wraz z przesełką pocztową na 1874 r. wynosi 4 zł. a. w.

ZWIĄZEK.

Pismo tygodniowe
poświęcone sprawom stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych
wychodzi co sobotę w objętości pół arkusza.

REDAKCYA i Administracya we Lwowie przy ulicy Akademickiéj l. 5.

Nr. 32. Sobota dnia 26. września 1874. I. rocznik.

Porządek czynności I. Walnego Zebrania Związku Stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych

dla Galicji i Wielkiego Księstwa Krakowskiego dnia 28. i 29. Września 1874. we Lwowie 1874.

Początek dnia 28. września 1874 o godzie 10. przed południem.

Porządek dzienny: 1. Zagajenie. 2. Ukonstytuowanie się przez wybór wydziału i Patrona. 3. Pierwsze czytanie wniosków komitetu urządzającego, jakoteż przez Stowarzyszenia nadesłanych — i wybór komisji.

Popołudniu pracują komisje.

Dnia 29. Września 1874, we Wtorek o godzinie 10. przed południem obrady nad pracami komisji na pełnem Zebraniu.

Wnioski dla Walnego Zebrania: 1. Utworzenie związku żyrowego w celu uzyskania taniego kredytu. 2. Uchwała co do wkładek w myśl §. 6. lit. b. statutu. 3. W sprawie rozszerzenia działalności na Szląsk i Bukowinę. — [§. 25. statutu]. 4. O znaczeniu funduszu rezerwowego w stowarzyszeniach zarobkowych i gospodarczych. 5. Sprawa opłaty stempla i podatku przez Stowarzyszenia zarobkowe i gospodarcze. 6. W sprawie kas pożyczkowych gminnych. 7. Kontrola nad czynnościami stowarzyszeń. 8. W sprawie udzielania zaliczek na materjały surowe i wyroby tak przemysłu jak i gospodarstwa. 9. Wybór miejsca i oznaczenie czasu przyszłego zwyczajnego Walnego Zebrania.

Według §. 8. statutu na Walne Zebranie ma wolny wstęp i głos w obradach każdy członek stowarzyszenia do „Związku“ należącego. Udział w głosowaniu jednak biorą tylko delegaci stowarzyszeń zaopatrzeni w odpowiednie umocowanie.

Zapraszamy tedy do wzięcia udziału w obradach Walnego Zebrania wszystkich, komu na rozwoju Stowarzyszeń zależy.

Z komitetu do utworzenia Związku Stowarzyszeń zarobkowych gospodarczych.

We Lwowie 21. Września 1874.

Stowarzyszenia zarobkowe i gospodarcze w Niemczech w 1873 r.

Dnia 28, 29, 30 i 31 sierpnia br. odbyło się w Bremen Walne Zebranie Ogólnego Związku niemieckich stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych. Na Zebraniu tem przedłożył patron „Związku“ p. Schulze z Delitzsch o ogólnym rozwoju i stanie stowarzyszeń sprawozdanie, z którego najważniejsze wyjmujemy ustępy.

Kryzis 1873 r., której skutki jeszcze zawsze od-

działywują szkodliwie, nie przeszła bez śladu dla stowarzyszeń. Oczywiście najwięcéj doznały stowarzyszenia zaliczkowe i kredytowe, — straty jednak, jakich doznały wskutek skupowania papierów bankowych, nigdzie nie były tego rodzaju, aby zagroziły istnieniu stowarzyszeń. Około 10 wypadków likwidacji stowarzyszeń zaliczkowych między innemi Poznań i Straszfurt były raczéj wynikiem oszustwa, popełnionego przez członków zarządu i urzędników kasowych, wobec których zaniedbaną była kontrola ze strony Rad nadzorczych. W każdym razie jest to stosunek tak mały, iż wobec spustoszeń, jakich doznały inne spółki industryjne i przedsiębiorstwa pojedyńczych, rok 1873. dał najlepsze świadectwo podstawom i organizacyi stowarzyszeń. Solidarna nieograniczona poręka była ową siłą, która członkami powodowała do podtrzymywania instytucyi, i niedopuszczała do upadku.

Pomimo kryzis w 1873 musimy zarejestrować stanowczy wzrost w rozwoju stowarzyszeń, jaki i ich rozszerzaniu się. Gdy bowiem w 1872 r. znanych było Związkowi niemieckich stowarzyszeń imiennie stowarzyszeń 2221 zaliczkowych i kredytowych, 440 rzemieślczych (in einzelnen Gewerken), 902 spożywczych, a 37 budowlanych, czyli razem 3600 stowarzyszeń, to w 1873 r. przytacza Schulze z Delitzsch imiennie stowarzyszeń 2409 zaliczkowych i kredytowych, 505 rzemieślniczych, 973 spożywczych i 49 budowlanych czyli razem 3936 stowarzyszeń, a ogólną liczbę istniejących stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych w Niemczech oblicza na 4100, liczbę członków zaś należących do tych stowarzyszeń ocenia na 1.300.000 osób.

Wybitniejszy daleko postęp przedstawiają cyfry dokonanych obrotów. Ogólna suma obrotów dokonanych przez istniejące stowarzyszenia dochodzi do 750 — 780 milionów, a kapitały własne uzbierane przez stowarzyszenia wynoszą już około 46 — 48 milionów talarów — suma zaś kapitałów lokowanych w stowarzyszeniach dosięgła cyfry 110 — 112 milionów talarów. Cyfry te obliczone w przybliżeniu są najprawdopodobniéj znacznie niższe od rzeczywistych.

1. Stowarzyszenia zaliczkowe i kredytowe czyli t. z. banki ludowe.

Że 1873 rok wskutek wstrząśnienia ekonomicznego i w naturalném następstwie po perjodzie szwindlu wskutek stagnacyi w handlu i przemyśle dla tworzenia nowych stowarzyszeń nie był pomyślnym, nie potrzeba dowodów.

Jeśli pomimo tego w roku tym wykazujemy wzrost liczby stowarzyszeń, to pochodzi ztąd, iż w niektórych krajach rozpoczął się dopiero teraz na dobre ruch stowarzyszeń, gdzie téż jeszcze wiele jest miejsca do nowych utworów. W tym względzie przoduje Bawarja, gdzie przybyło nowych stowarzyszeń 86 wobec 96 dawniéj istniejących. Szczególnie jednak ruch ożywiony spostrzegamy w monarchji austrjackiéj gdzie obok tworzenia się nowych stowarzyszeń, bardzo wiele stowarzyszeń dawniéj istniejących zastósowuje się do wymagań ustawy z 1873 r. a co pocieszającem jest objawem, bardzo przeważna część stowarzyszeń Austrji przyjmuje nieograniczoną poręką, a dział ustawy o stowarzyszeniach z ograniczoną poręką bardzo tylko mało bywa wyzyskiwanym.

Dla uwidocznienia rozwoju stowarzyszeń umieszczamy wykaz dający przegląd rezultatów osiągniętych w czasie od 1859 do 1873 r.

Rok administracyjny.	Liczba stowarzyszeń, które bilans nadesłały.	Liczba członków.	Suma udzielonych kredytów.	Udziały członków.	Fundusze rezerwowe.	Suma obcych kapitałów.	Stosunek kapitału własnego do obcego.
1859	80	18.676	4,131.436 tal.	246.001 tal.	30.845 tal.	1,014.145 tal.	27.50%
1864	455	135.013	48,147.495 „	2.959.206 „	293.461 „	12,756.582 „	25.40%
1869	735	304.772	181,602.109 „	11,078.464 „	1,175.138 „	42,702.383 „	31.03%
1872	807	372.742	354,519.200 „	19,515.767 „	1.857.762 „	77,188.731 „	27.69%
1873	834	399.741	466,733.015 „	23,250.531 „	2,281.184 „	93,420.123 „	27.33%

Pomimo niekorzystnego położenia wszelkiego rodzaju przemysłu w roku ubiegłym, spostrzegamy ogromny wzrost w sumie udzielonego kredytu nietylko według jéj ogólnéj sumy, ale także i w przecięciu, co niezawodnie przypisać należy téj okoliczności, że stowarzyszenia rekrutują swych członków w kołach coraz majętniejszych przemysłowców.

Ogólne straty stowarzyszeń są znacznie większe, niż w którymkolwiek roku poprzednim — jest to niejako stwierdzeniem zapatrywania się Schulze'go z Delitzsch, iż dla naszych stowarzyszeń kryzis z powodu wojny, jak długo nieprzyjaciel jest poza granicami kraju, jest mniéj szkodliwą, niż kryzis pokojowa. Wynoszą one ogólną sumę 465.309 tal., a na każdego członka w przecięciu

wypada 1·16 tal., gdy w r. 1872 wypadało tylko 0·21 tal. — w stosunku zaś do udzielonych kredytów wynosiły straty w r. 1872. 0.02% tychże, w r. 1873 zaś 0. 1% Głównym powodem strat w wielu bardzo wypadkach był spadek papierów, będących własnością stowarzyszeń. Ponieważ jednak spadek kursu dotknął najlepsze nawet papiery, nie można przeto jeszcze wnosić, aby stowarzyszenia, które w skutek tego stratę poniosły, brały udział w grze giełdowéj, lub też w nieuczciwych spekulacjach. Nie da się jednak zaprzeczyć, iż niektóre stowarzyszenia w miejscach pomniejszych, które kapitały swoje lokowały w papierach podejrzanej wartości, w ten sposób bez świadomości zbłąkały na pole spekulacyi giełdowéj. Smutnych więc następstw uniknąć było nie podobna, jakkolwiek nie doszło jeszcze do likwidacji. Oprócz tych zdarzały się straty w skutek przeniewierstwa zarządów, które bez dostatecznéj kontroli funduszów stowarzyszeń używały do spekulacyi swych prywatnych.

Pośród tych ostatnich największą poniosło stratę stowarzyszenie Poznańskie (niemieckie), doszła ona bowiem 112.000 talarów, z których około 53.000 talarów będą musieli zapłacić członkowie stowarzyszenia.

W ogólności należy skonstatować, iż gdzie zdarzały się straty, pokrycie takowych w regule nie odciągano i nie rozkładano na lata, ale odpisywano natychmiast, a mianowicie pokrywano je w pierwszym rzędzie dochodami z 1873 roku, a gdy te nie wystarczały, sięgano do funduszu rezerwowego, jak to zawsze Schulze Delitzsch doradzał, a Zebrania „Związku“ zalecały.

Wykaz jaki powyżej umieściliśmy wskazuje na nie mało znaczny wzrost kapitałów własnych — gdy bowiem z końcem 1872 r. wypadało na jednego członka 57.3 talarów, z końcem 1873 r. wypada 63.8 tal. — obcy jednak kapitał powiększył się również tak, iż stosunek kapitałów własnych do obcych stał się mniéj korzystnym, mianowicie wynosił kapitał własny z końcem 1872 r. 27.69% obcego, z końc4m 1873 wynosi on 27.38% jakkolwiek na jednego członka z końcem 1873 roku przypada 233.7 tal. wobec 207 tal. z końcem 1872.

Pod względem statystyki członków wykazuje sprawozdanie, iż liczba rękodzielników w stosunku procentowym do innych klas ludzi nieco się zmniejszyła. Liczba rękodzielników bowiem wynosiła w 1871 roku 36.8% w 1872 r. 36% a z końcem 1873 r. tylko 34.6% ogólnéj liczby członków. Zato zwiększyła się liczba samodzielnych rolników, mianowicie wynosi ona 21.8% na 21.1% poprzedniego roku.

Ze statystyki członków musimy coraz więcéj nabierać przekonania, iż jakkolwiek stowarzyszenia zaliczkowe w pierwszéj linji i przedewszystkiem zaspakajają potrzeby kredytu drobnego rękodzielnika i przemysłowca, to jednak działalność swoją rozszerzają na coraz szersze koła społeczeństwa, a mianowicie że potrzeby rolników najzupełniéj mogą tu być zaspokojone. (Dok. nast.)

Projekt regulaminu dla Stowarzyszeń zaliczkowych.

(Dokończenie).

Zamknięcie rachunków.

§. 34. Zamknięcie rachunków sporządzać będzie kontrolor wspólnie z kasjerem i obowiązani są takowe w myśl §.   statutu najpóźniéj w 6 tygodni po ukończeniu roku ukończyć.

§. 35. Przy zamknięciu ksiąg w celu zestawienia bilansu powinny sumy saldów rachunków ksiąg pomocniczych równać się sumom sald księgi głównéj i likwidacyjnéj, a mianowicie:

1. suma saldów poszczególnych rachunków udziałów według księgi udziałów równać się powinna saldu rachunku udziałów według księgi głównéj i likwidacyjnéj;

2. suma saldów poszczególnych rachunków księgi wkładek na rachunek bieżący równać się powinna saldu rachunków dla kapitałów obcych według księgi głównéj i likwidacyjnéj;

3. suma saldów księgi pożyczek równać się powinna sumie sald rachunku pożyczek udzielanych według księgi głównéj i likwidacyjnéj.

§. 36. Rachunek strat i zysków obejmie:
1. pobrane i wypłacone procenta,
2. należne i zaległe procenta,
3. naprzód pobrane i naprzód wypłacone procenta,
4. pobrane i wypłacone koszta administracyi,
5. możliwe odpisy pożyczek, których ściągnąć żadną miarą nie można,
6. jako stratę pewien procent zużycia mobiliów i kosztów założenia.
7. saldo oznaczające zysk lub stratę.

§. 37. Rachunek bilansu przyjąwszy od rachunków księgi głównéj pozycje wskazane §.   . statutu przejmie od r. strat i zysków:

a) jako stan czynny:

1. zaległe procenta u dłużników,
2. naprzód wypłacone procenta wierzycielom.

b) jako stan bierny:

1. należne procenta wierzycielom,
2. naprzód pobrane procenta od dłużników.

Saldo rachunku bilansu równać się musi saldu rachunku strat i zysków i wykazać zysk lub stratę.

§. 38. Jako allegata do zamknięcia rachunków sporządzić powinna dyrekcja dla rady zawiadowczéj następujące wykazy:

1. stan wpłaconych udziałów jako wyciąg z księgi udziałów;

2. stan wkładek na rach. bież. jako wyciąg z księgi wkładek na rachunek bieżący;

3. stan pożyczek udzielonych jako wyciąg z księgi pożyczek z wyszczególnieniem wątpliwych;

4. rachunek procentów przenośnych;

5. wykaz kosztów administracyi.

Bióro towarzystwa.

§. 39. Bióro towarzystwa otwartem będzie co dzień oprócz niedzieli i dni świątecznych od godziny 9. do 2. przed południem, dla załatwiania czynności tow. na zewnątrz; — dla przeprowadzania zaś czynności wewnętrznych i przygotowawczych urzędnicy urzędować powinni co dzień oprócz niedziel i świąt od godziny 4. do 6. po południu a w niedzielę i święta od godziny 10. do 12. przed południem.

§ 40. Co do rozdziału czynności, to członkowie dyrekcyi w granicach swych referatów (§. reg.) przydzielać będą takowe urzędnikom do pomocy sobie dodanym.

Ruch Stowarzyszeń.

— **Pierwsza Związkowa Drukarnia we Lwowie**, stowarzyszenie zarejestrowane z nieograniczoną poręką ogłasza bilans za czas od 1. stycznia do końca czerwca 1874.

I. Aktywa:

Gotówka w kasie		2.610 zł. 39 ct
Inwentarz z dokupnem w ciągu półroczą .	18.260 zł. 49 ct.	
od tego 3% za zużycie .	547 zł. 81 ct.	17.712 zł. 68 ct.
Zapas papieru		1.305 zł. 82 ct.
Farby, masy i t. p.		200 zł. — ct.
Wierzytelności za uskutecz. roboty		3.162 zł. 80 ct.
Czynsz naprzód zapłacony . .		542 zł. 36 ct.
Na budowę lokalu		2.000 zł. — ct.
Razem . . .		27.534 zł. 05 ct.

II. Passywa:

Złożone udziały po kon. 1873.	16.032 zł. 50 ct.	
Wpłyn. do końca czer. 1874.	1.131 zł. 32 ct.	17.163 zł. 82 ct.
Fundusz rezerwowy . . .		70 zł. 63 ct.
Pożyczki		4.616 zł. 66 ct.
Kredytorowie (długi) . . .		3.632 zł. 28 ct.
Dywidenda po koniec czerwca 1874.		526 zł. 01 ct.
Czysty zysk		1.524 zł. 65 ct.
Razem . . .		27.534 zł. 05 ct.

Rada zawiadowcza co do podziałów zysku przedstawia wniosek na wypłatę:

a) 8% superdywidendy od udziałów rzeczywiście wpłaconych . .	1.373 zł. 10 ct.
b) 5% tantiemy dyrektorowi (według umowy zawartéj)	76 zł. 23 ct.
c) do funduszu rezerwowego resztę pozostałą	75 zł. 32 ct.
Razem . . .	1.524 zł. 65 ct.

Ze sprawozdania wyjmujemy:

Na udziały wpłynęło do ostatniego czerwca 1.131 zł. 32 ct. — Do wyrównania udziałów 3 członków mają jeszcze złożyć 220 zł.

Członków należących do Towarzystwa było z początkiem r. b. 64 ze 152 udziałami; dwóch członków umarło, po których udziały (dwa) zakupiło grono kolegów, oszczędzających na ten cel wkładki tygodniowe; liczba zatem udziałów nie zmniejszyła się.

Wartość inwentarza powiększyła się o 603 zł. 21 ct., i tenże wynosi po strąceniu 3% za zużycie w pierwszem półroczu 1874 r. 17.712 zł. 68 ct.

Dochód czysty wynosi 2.050 zł. 66 ct.

Kapitał zaś obrotowy wynosił 11.841 zł. 73 ct., w stosunku więc do złożonego kapitału na udziały 17.163 zł. 82 ct. przypada przeszło 11½%.

Z zestawionych więc dat rachunkowych każdy powziąć może, iż zakład torując sobie drogę do uznania punktualnem i dobrem uskutecznianiem zamówień — spokojnym być może o swoją przyszłość, a kierownictwo wszelką nadzieję pokłada w pomyślny rozwój Zakładu, starając się z dniem każdym przez rzetelną pracę o większą wziętość u publiczności.

— **Towarzystwa zaliczkowego w Jaśle**, stowarzyszenia zarejestrowanego z nieograniczoną poręką firma została wpisaną do rejestru stowarzyszeń uchwałą c. k. sądu obwodowego jako handlowego w Tarnowie z dnia 17. września 1874 l. 17.357.

Dyrekcję stanowią pp. Dr. Stanisław Biesiadecki, Stefan Mackiewicz, Jerzy Riess i Jan Oberlaender.

Korespondencje Redakcji. P. Konst. H. w Tarnowie. W wiadoméj sprawie wyłuszczymy nasze zapatrywanie po załatwieniu rekursu — w swoim czasie przeto prosimy o zakomunikowanie nam rezultatu.

Wydawca **Z. Medveczky.** Odpowiedzialny redaktor **Dr. Tadeusz Skałkowski.** I. Związkowa drukarnia we Lwowie. Hotel Żorża.